

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΥΡΗΝΑΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

Αρθρογράφος: Άρης Γλυκός
Μέλος Γραμματείας του ΣΕΔ

Ο χαλκός έχει συντροφεύσει την ανθρωπότητα για παραπάνω από δέκα χιλιάδες χρόνια, με ουσιαστική συμμετοχή στην ιστορία αφού μια ολόκληρη περίοδος της ιστορίας έλαβε το όνομα της από αυτόν, η Εποχή του Χαλκού. Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι ο χαλκός θα έχει σημαντικό ρόλο και στο μέλλον της ανθρωπότητας. Η σημασία του δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Η χρησιμότητα του ξεκινάει από τα «ταπεινά» καλώδια ρεύματος και αφορά μέχρι και τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα και τις εναλλακτικές πηγές ενέργειας γενικότερα.

Ο περιορισμός των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι μια παγκόσμια προσπάθεια για την προστασία του περιβάλλοντος.

Καίριο ρόλο θα έχει και ήδη έχει η ενεργειακή μετάβαση - στροφή δηλαδή προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στην νέα πραγματικότητα αυτή, η ζήτηση μετάλλων όπως είναι ο χαλκός και το αλουμίνιο θα είναι πολύ σημαντική. Από το 2022 ο χαλκός έχει «τραβήξει τα βλέμματα» πολλών επενδυτών. Τα πρώτα προβλήματα στην σχέση της προσφοράς και της ζήτησης - της σημαντικότερης κινητήριας δύναμης της αγοράς - αποτυπώνονται τους τελευταίους μήνες στην τιμή του χαλκού ή αλλιώς κόκκινου χρυσού, όπως πλέον χαρακτηρίζεται.

Το κόκκινο μέταλλο, αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση, όχι μόνο ως προς τις φυσικές του ιδιότητες, αλλά και ως προς τις γενικότερες συνθήκες που επηρεάζουν την τιμή του. Την τελευταία περίοδο έχουν υπάρξει σημαντικές δυσχέρειες στην προσφορά. Ενδεικτικά ένα ορυχείο στο Παναμά, του οποίου η συνεισφορά στην παγκόσμια εξόρυξη του χαλκού αντιπροσώπευε μόλις το 1% έκλεισε.

Το πρόβλημα ουσιαστικά έγκειται στον λόγο που οδήγησε στο κλείσιμο και συνίστατο ουσιαστικά στις σημαντικές αντιδράσεις και διαμαρτυρίες από πολίτες και περιβαλλοντικές οργανώσεις του Παναμά σχετικά με τον αρνητικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο της εξόρυξης. Η εξόρυξη λοιπόν, συχνά δεν είναι περιβαλλοντικά φιλική, δυσχεραίνοντάς τους στόχους της ενεργειακής μετάβασης. Η ανάγκη αυτή μπορεί να αυξήσει το κόστος λειτουργίας των ορυχείων ώστε να βρεθούν τρόποι και μέθοδοι μην επηρεάζεται το περιβάλλον.

Καταρχάς ξεκινάμε με την διαδικασία της δημιουργίας νέων ορυχείων, η οποία αποτελεί μια χρονοβόρα διαδικασία, που απαιτεί πολλά χρήματα για την μελέτη, την έρευνα, την προετοιμασία, την λειτουργία αλλά και το κλείσιμο τελικά του ορυχείου, όταν πλέον δεν θα υπάρχουν κοιτάσματα. Η αρχή γίνεται με την έρευνα για την εύρεση του κοιτάσματος μια διαδικασία που μπορεί να διαρκέσει μέχρι και 8 χρόνια και να κοστίσει περί τα \$15 εκατομμύρια. Στην συνέχεια, υπάρχει η ανάγκη μελέτης και σχεδίου για την κατασκευή του ορυχείου και η σχετική υλοποίηση.

Αυτό προσθέτει κατά μέσο όρο άλλα 8 χρόνια στην συνολική διαδικασία και το κόστος δεν μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων με εκτιμήσεις να προσφέρουν τιμές από \$1 εκατομμύριο έως και \$1 δισεκατομμύριο. Στα αρχικά στάδια αυτά περιλαμβάνεται και η αποτύπωση σχεδίου για το κλείσιμο του ορυχείου και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

Όταν πλέον ολοκληρωθούν τα παραπάνω η εταιρεία επιβαρύνεται και με τα λειτουργικά κόστη, τα οποία μπορεί να φτάσουν μέχρι και εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο. Επιπλέον όταν τελικά κλείσει το ορυχείο, το σχέδιο που είχε προετοιμαστεί για την αποκατάσταση πρέπει να τεθεί σε ισχύ που συνεπάγεται ένα κόστος πολλών ακόμα εκατομμυρίων.

Η συνολική διάρκεια μπορεί να ξεπεράσει τα 20 χρόνια και να κοστίσει αρκετά δισεκατομμύρια, ενώ η παρούσα τιμή του χαλκού σε πολλές περιπτώσεις δεν δικαιολογεί να ανοίξουν νέα ορυχεία. Η πολυπαραγοντική διαδικασία, που περιγράφηκε αποτέλεσε καταλύτη στην αποχή από τη μελέτη και υλοποίηση νέων ορυχείων τα τελευταία δέκα χρόνια, ενώ «σφραγίζει» την έλλειψη νέων κοιτασμάτων και για την επόμενη δεκαετία.

Σε μια πρόσφατη ανάλυση της, η S&P Global ανέδειξε τα σοβαρά προβλήματα στην αγορά του χαλκού. Η αναγκαιότητα του χαλκού στην ενεργειακή μετάβαση αναμένεται να εκτινάξει την ζήτηση και εκτιμάται ότι οι πρώτες ελλείψεις θα εμφανιστούν ήδη από το 2025. Ένας ακόμα κίνδυνος που «περιτριγουρίζει» την αγορά ειδικά από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού είναι η συνεχιζόμενη εμπορική διένεξη μεταξύ Κίνας και Η.Π.Α. Η Κίνα αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην αγορά του χαλκού πραγματοποιώντας περίπου το 50% σε παγκόσμιο επίπεδο της χρήσης, του λιωσίματος και του εξευγενισμού του. Τον κώδωνα του κινδύνου κρούουν η Παγκόσμια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αλλά και η Επιτροπή Ενέργειας της Γερουσίας των Η.Π.Α.

Μια εταιρεία εξόρυξης χαλκού, η Anglo American ανακοίνωσε ότι θα μειώσει την παραγωγή χαλκού για το 2024 και το 2025. Ωστόσο, μια πρόσφατη προσπάθεια εξαγοράς της εταιρείας αυτής από την BHP, με διαδοχικές προσφορές που απορρίφθηκαν, θα μπορούσε να δώσει «μια ανάσα» στην προσφορά του χαλκού, εφόσον τελικά καταλήξει σε συμφωνία που αναμένεται μέχρι την Τετάρτη 29/5/2024.

Ένα επιπλέον ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι το 38% της παγκόσμιας παραγωγής χαλκού γίνεται σε δύο χώρες την Χιλή και το Περού, που καταδεικνύει ότι είναι πολύ συγκεντρωμένη και αντίστοιχη του πετρελαίου όπου τρεις χώρες παράγουν το 40% αυτού (Σαουδική Αραβία, Ρωσία και Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής). Επομένως μια ακόμα γεωπολιτική κρίση, αυτή την φορά όμως στην Λατινική Αμερική θα μπορούσε να είναι καθοριστική στην εκτίναξη της τιμής του χαλκού.

Όλοι οι παραπάνω παράγοντες, αν και διαφορετικοί, επηρεάζουν και συνδυαστικά την τιμή του χαλκού. Επομένως, αφού έχει τεθεί το πλαίσιο για τις συνθήκες που επηρεάζουν τον χαλκό, οφείλουμε να παρατηρήσουμε και την επίδραση τους στην τιμή τους τελευταίους μήνες. Η σημασία του χαλκού για το μέλλον ήταν εμφανής, ήδη από το 2022, όταν πολλά άρθρα κατέγραφαν την μεγάλη ανάγκη που θα υπάρξει αλλά και την χαμηλή συγκριτικά προσφορά.

Στις αρχές του 2023 και συγκεκριμένα στις 18/1 εκτινάχθηκε στην τιμή \$9.435,35 ανά τόνο, μια αύξηση παραπάνω από 12% σε σχέση με την αρχή του έτους (\$8.389,85/τόνο) καθώς επιταχύνθηκε η στροφή προς εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Η τιμή όμως στην συνέχεια, περί τα τέλη Μαΐου υποχώρησε, καθώς μειώθηκε και η ζήτηση από την Κίνα πηγαίνοντας χαμηλότερα από τα \$8.000 ανά τόνο (\$7.909,65/τόνο στις 24/5). Οι μεταβολές στην τιμή του χαλκού συνεχίστηκαν και τους υπόλοιπους μήνες του 2023 αλλά σε μικρότερο βαθμό. Η μεγαλύτερη μεταβολή στην τιμή επήλθε το 2024 από τον Μάρτιο μέχρι και σήμερα. Στις 20/5/2024 έφτασε στην μεγαλύτερη τιμή του (\$10.857,00) αλλά από τότε παρατηρήθηκε μια μείωση στα \$10.290,50.

Στην διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP28), στα τέλη του 2023, υποστηρίχθηκε ένα σχέδιο από εξήντα (60) χώρες για τριπλασιασμό των παγκόσμιων δυνατοτήτων παραγωγής των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2030. Αυτό αποτελεί ένα ακόμα στοιχείο που θα μπορούσε – αν εφαρμοστεί – να αυξήσει περαιτέρω την ζήτηση του χαλκού.

Οι εκτιμήσεις συμφωνούν ότι μέχρι το 2025 η τιμή θα είναι πάνω από \$10.000 ανά τόνο, με την Goldman Sachs να υποστηρίζει ότι θα μπορούσε να φτάσει μέχρι και τα \$15.000 ανά τόνο. Χαρακτηριστική είναι και η τιμή που εκτιμά για τον χαλκό ο Pierre Andurand (διαχειριστής Hedge Fund) ο οποίος αναφέρει ότι η τιμή μπορεί να φτάσει και \$40.000 ανά τόνο. Η αγορά του χαλκού πιθανότατα θα έχει μεγάλο ενδιαφέρον στο μέλλον και οι εξελίξεις θα είναι ουσιαστικές τόσο για τους θεσμικούς και ιδιώτες επενδυτές, όσο και για το σύνολο της κοινωνίας όπου σε καθημερινή βάση ερχόμαστε σε επαφή με προϊόντα/αγαθά που περιέχουν χαλκό και αυτά θα συνεχίσουν να αυξάνονται.

<https://www.cnn.com/2024/04/10/copper-climbs-to-2024-high-as-wall-street-banks-raise-price-forecasts.html>

<https://www.ft.com/content/725234a6-9e6f-4a4a-9406-2bda667ca511>

<https://www.ft.com/content/8b60f39a-dde9-42ab-bbab-290e5cdd00e0>

<https://www.reuters.com/markets/commodities/first-quantum-says-probability-taking-out-copper-panama-mine-only-after-election-2024-04-24/>

<https://superfund.arizona.edu/resources/modules/copper-mining-and-processing-life-cycle-mine>

